

“Come back, Michel Foucault – we need you!”... but wear a mask!

VIORELLA MANOLACHE

Cercetător științific III, dr., Institutul de Științe
Politice și Relații Internaționale „Ion I. C. Brătianu”
al Academiei Române, București

e-mail:

viorella.manolache@ispri.ro

Article history

Received: 20.09.2020

Received in revised form: 18.12.2020

Accepted: 19.12.2020

Available online: 30.12.2020

Title: “«Come back, Michel Foucault – we need you!»... but wear a mask!”

Abstract: The present article approaches Bernard-Henri Lévy's method, that of emitting a set of reflections, organized in the manner of a text-gesture, a mechanism analyzed including the way in which Bernard-Henri Lévy reports in *Ce virus qui rend fou* (Bernard Grasset Publishing House, Paris, 2020)/*The Virus in the Age of Madness* (Yale University Press, New Haven & London, 2020) to Michel Foucault. In the reflection dedicated to "Foucault journalist", Bernard-Henri Lévy wonders regarding „what Michel Foucault is saying", starting from the finding – without a doubt – that "there are more Foucaults". In the context of the volumes dedicated to the virus, Lévy appeals to Foucault 1, the one present in the very title of the introductory chapter of the first edition – *Ce virus qui rend fou* – a Foucault directly invoked, drawn-imperatively-into-debate, whose ideational substance underlies Lévy's reflective equation; and a Foucault 2, that of *The Virus in the Age of Madness*, whose reference is doubled by the plus-meaning conferred by the statement "we need you!".

Keywords: Bernard-Henri Lévy; Michel Foucault; Virus; Medical Crisis; Political Philosophy;

Ce virus qui rend fou (Editura Bernard Grasset, Paris, 2020)/*The Virus in the Age of Madness* (Editura Yale University Press, New Haven & London, 2020) poartă masca unui eseu cultivat sau al unui act meditativ nuanțat de consemnare a unui reacții prompte și tranșă(n)t-explicative referitoare la

realitatea momentului. Bernard-Henri Lévy este un autor reflectiv, înainte de toate, (pre)dispus la reflecții (asupra subiectelor intens mediatizate: războiul, răul ori sfârșitul istoriei, triadă la care adaugă – acum – comentarii asupra virusului/realității pandemice). Dacă ar fi să încadrăm-cu-orice-preț op-ul publicat într-o categorie structurală, recenta reflecție a lui Bernard-Henri Lévy este similară unui *gext* – în – maniera – lui – Foucault, adică un *text-gest*, constând într-o mixtură ideatică, un expozeu fundamentat de/prin „idei care nu se regăsesc în cărți”, ci în chiar miezul „evenimentelor în care își manifestă puterea”, o expunere bazată pe „amestecuri de texte și de gesturi”, un *dispozitiv* de forme de acțiune și de intervenție – „de luptă” în limbajul lui Foucault –, nod intersecționat al ideilor și al evenimentelor, „obiect al gândirii” și „front de luptă”, cu precădere, „act cu/de responsabilitate politică”¹.

Afirmația autoreflexivă – „nu sunt un partizan necondiționat al lui Foucault. Cu atât mai puțin al unei politici foucaultiene explicite (...) Dar uite, aceasta este istoria în care cred. Din ea sunt construit. Și fără lecția predată de Foucault nu aș fi ajuns să trăiesc aventurile unei scriituri de acest gen (s.n.)”² – devine în *The Virus in the Age of Madness* un *gext* exprimat de/prin două efecte/ principii (auto)directoare.

Primul poate fi considerat un *gest politic* în sensul unui angajament reparatoriu al lumii, o pledoarie în favoarea unui echilibru ecologic etapizat, având ca finalitate contracararea logicii hiatusurilor catastrofice-apocaliptice, prin calcularea riscurilor și a fragilității, cu prioritate acordată cadrului existențial al lumii în timpul pandemiei actuale, nu al celei care va urma³.

Al doilea este definit ca un act *metafizic*, de eliberare din rigorile unei religiozități seculare, având în vedere faptul că pandemia/virusul nu (ne) învață, nu (ne) vorbește, nu este un fenomen despre lecții social-societale, despre judecăți ultime, ci reprezintă soluționarea iminentă, modalitatea

¹ Bernard-Henri Lévy, *Reflecții asupra războiului, răului și sfârșitului istoriei* (București: Editura Trei, 2004), 227-228.

Aserțiunea se cere a fi lecturată în aceeași grilă foucault-iană, în registrul mărturisirii lui Foucault cel nepreocupat de filosofie, ci interesat de politică drept „esență a vieții noastre, dată până la urmă, de funcționarea politică a societății în care trăim”, deopotrivă, *subiect al existenței și obiect sistemic de definire și de analiză a „formelor obișnuite, a permisiunilor și a interdicțiilor care ne guvernează în mod normal comportamentul”* (în Noam Chomsky, Michel Foucault, *Despre natura umană*, Cluj: Tact, 2012, p. 48).

² Bernard-Henri Lévy, *op. cit.*, p. 228.

³ Bernard-Henri Lévy, *The Virus in the Age of Madness* (New Haven & London: Editura Yale University Press, 2020), 30-32.

imperativă de a chestiona imunitatea, de a clarifica relația normal-patologică, raportul sănătate-boală și/sau viață-moarte⁴.

Se impun, în acest context introductiv, (alte) două precizări suplimentare.

În primul rând, este vizat însuși contextul care produce și întreține *gextul*, din perspectiva unei reflecții care survine pe fondul unei realități declanșatoare, însoțite de o stare/emoție nemediată: în *Reflecții asupra războiului, răului și sfârșitului istoriei*, momentul 11 septembrie 2001 este evenimentul tragic care declanșează un set de reacții/gesturi/atitudini – de la teamă și stupeoare, la directa agasare și mânie împotriva ignoranților, culminând cu reconsiderarea concepției privind sfârșitul Istoriei, concluzionând că aceasta [Istoria] rămâne/revine cu și mai multă forță și furie; în *The Virus in the Age of Madness*, impactul resimțit este acela al șocului, al stranietății și al paraliziei, al neputinței martorului de a se implica în eveniment, al tulburării și al blocării/capitulării globale în fața tragicului.

A doua constatare recurge la compararea *gextelor* regăsite atât în op-ul *Ce virus qui rend fou/The Virus in the Age of Madness*, cât și în volumul *Reflecții asupra războiului, răului și sfârșitului istoriei*, cu intenția de a confirma dacă nu unitatea de metodă reflexivă, cu precădere, îndeplinește rolul prelungitor al mecanicii *gextuale* pe care o utilizează Bernard-Henri Lévy. Recentele reflecții ale lui Lévy insistă asupra formei/formulei etalate în și prin titlul ediției Bernard Grasset, cu privire la virusul care (te) înnebunește, (te)/(ne) scoate din minți, contrariază, smintește sau distorsionează. Ediția Yale University Press lansează o formulă determinată, explicit-punctuală – *virusul în era/epoca nebuniei*.

Reflecția asupra nebuniei – *Despre nebunie*⁵ – conservă metoda *gextual-foucaultiană*, dar îl și individualizează pe Lévy, cel care decide a nu recurge la Foucault, chiar dacă, spre exemplu, *Istoria nebuniei în epoca clasică* ar fi fost, în această situație, o opțiune salvatoare/un gest indicat, adecvat. *Nimic*, așadar, din sensul acordat nebuniei este perceput drept imposibilitate a gândirii, echivalată permanenței esențiale, definitorie nu doar pentru realitatea obiectului gândirii, ci pentru însuși subiectul care gândește; nu vom regăsi *nicio* trimitere la triada care, consideră Foucault, ghidează „economia îndoielii”, dezechilibru marcat de raportul *nebuie – vis și greșeală*⁶; *absența* voită a actului/procesului internării atribuit de Foucault

⁴ *Ibidem*, pp. 34-36.

⁵ Bernard-Henri Lévy, *Reflecții asupra războiului, răului și sfârșitului istoriei*, op. cit., pp. 124-125.

⁶ Michel Foucault, *Istoria nebuniei în epoca clasică*, ediția a II-a (București: Editura Humanitas, 2005), 49.

poliției, prezentat ca ansamblu al „măsurilor care fac munca posibilă și necesară pentru toți aceia care nu ar putea trăi fără ea”⁷; lipsa vreunei referințe cu privire la *cura*, nu atât ca practică, cât, mai degrabă, ca autorefecție spontană și gândire a maladiei⁸; și, mai ales, *nimic* despre *marea frică* care apropie conștiința nebuniei de conștiința nerațiunii⁹.

Atitudinea de *distanțare* pe care o adoptă reflectiv Lévy este firească în maniera în care acesta afirmă și recunoaște că miza gextuală proprie consistă în chiar existența unei „alte idei” (ideea este mult mai încăpățânată decât faptul/realitatea, revine Lévy în *The Virus in the Age of Madness*, p. 13), în dispariția sensului acelei idei, în recunoașterea unui *nimic* la care meditează activ în reprezentarea nebuniei ca echivalent al unui „război pentru *nimic*”.

Pentru Lévy, relevantă rămâne, în acest context, gextualitatea „regulii lui anti-”, cea care întreține un „război capabil, în absența celui mai mărunț sens ori rațiune, fără de miză, să producă devastări nesfârșite”¹⁰: idee *anti-hegeliană* inoculată în ideea imposibilității opunerii la economia Răului în lume; *anti-kantiană*, prin forțarea conferirii unui sens acolo unde nu există niciunul, prin negarea traumei, a nebuniei, a vanității și a ticăloșiei puerile, a setei de distrugere; *anti-leibniziană* simțită în încălcarea postulatelor care enunță că orice fenomen (local, singular sau neregulat) se justifică în armonia universală și că niciun element sau nicio ruptură nu poate anula „raționalitatea și suprema bunătate” a vieții; și *anti-creștină*, de supralicitare a eșecului de soluționare și de remediere a Răului radical.

Diagnosticul pe care Lévy îl emite cu privire la război poate fi transmutat și virusului: și unul și celălalt răstoarnă/*deranjează sistemul credințelor, al convingerilor, al evidențelor și al reflexelor, toate acestea, la limită, reprezintă părți fundamental-constitutive ale simțului comun*¹¹!

Reviens, Michel Foucault/Come back, Michel Foucault – we need you!

În reflecția dedicată lui *Foucault jurnalist*, Bernard-Henri Lévy se întreabă „ce anume spune Michel Foucault”, demarând de la constatarea – *fără*

⁷ *Ibidem*, p. 66.

⁸ *Ibidem*, p. 288.

⁹ *Ibidem*, p. 335.

¹⁰ Bernard-Henri Lévy, *Reflecții asupra războiului, răului și sfârșitului istoriei*, op. cit., p. 124.

¹¹ *Simțul comun* nu poate fi disociat – aici – de alte două concepte foucault-iene: noțiunea de *viață* – despovărată de sensul și de semnificația științifică și agreată drept „indicator epistemologic și diferențiator” și *natura umană*, concept funcțional în desemnarea tipurilor de discurs relaționate teologiei, biologiei sau istoriei sau antagonice acestora (în Noam Chomsky, Michel Foucault, op. cit., p. 18).

îndoială – că „există mai mulți Foucault”¹². În contextul gextualității constitutive a op-urilor dedicate virusului, Lévy apelează la *Foucault 1*, cel din chiar titlul capitolului introductiv al primei ediții – *Ce virus qui rend fou* –, un Foucault invocat direct, atras-imperativ-în-dezbatere, a cărui substanță ideatică fundamentează ecuația reflexiv-lévy-iană; și un *Foucault 2*, cel din *The Virus in the Age of Madness*, a cărui invocare este susținută și justificată de plus-sensul conferit prin afirmația „avem nevoie de tine!”.

Necesitatea etalată trebuie a fi (inter)relaționată ecuației directe din *Reflecții asupra războiului, răului și sfârșitului istoriei*, cu precădere celei de-a treia propoziții dedicate *jurnalistului Foucault*, potrivit căreia, există și în ceea ce privește prezentul o dublă inflexiune. Tocmai în acest context (al aceluși prezent plus-tensionat din *The Virus in the Age of Madness*), Bernard-Henri Lévy apelează la metoda lui Foucault, de sorginte kant-iană, de evidențiere a evenimentelor/realității care se derulează acum, a explicării acum-ului și a prezentării identității noastre, „cine suntem noi în această clipă”, a noastră, cei amplasați într-un moment fragil și în secvența unui prezent imprecis, vag, misterios, absolut simplu¹³, toate acestea fiind probleme de fond, care, potrivit lui Foucault-cititor-al-lui-Kant, contează cu adevărat (*vital s.n.*).

Nevoia de Foucault se traduce în și prin decizia de a-l rechema acum pe gextualist, nu atât pentru a intermedia „dezlegarea de coduri”, ci din dorința de a decipta și de a comenta semnificația celor două orizonturi și a unui spațiu intermediar: pe de o parte, a se pronunța decisiv cu privire la *determinările* transiterii în masă, nu atât ale virusului, cât ale dezbatărilor contamina(n)te, considerându-le un soi de orbire colectivă, un triumf al profețiilor sfârșitului lumii și al sforarilor lumii, care folosesc acum-ul drept „un imens blocaj (echivalent al celui despre care Michel Foucault insista în speculațiile sale timpurii din *Istoria nebuniei*, atunci când se referea la sistemele de putere ale viitorului), o repetiție pentru un nou mod de a aresta, de a oprima și de a priva de libertate o masă de oameni”, realitate care dispune de secvențe de revoltă, urmând logica evenimentelor Împărăției Terorii de după 1789; pe de altă parte, vizând *determinațiile* parțial juste, liniștitor-asigurătoare cu privire la supraviețuirea lumii, la viața sacră ieșind câștigătoare din alegerea *viață sau economie*; sau opțiunea intermediară, funcționând după formula „opusul opusului”, aceea a unei panici și a unei stări haotice, înnebunitor-generalizate¹⁴.

¹² Bernard-Henri Lévy, *Reflecții asupra războiului, răului și sfârșitului istoriei*, p. 224.

¹³ *Ibidem*, p. 226.

¹⁴ Bernard-Henri Lévy, *The Virus in the Age of Madness*, *op. cit.*, pp. XII-XIII.

Capitolul 1 se deschide cu un tip de afirmație impregnată emoțional de/cu semnul șocului: asistăm la augmentarea puterii medicale. Fără a fi nou, fenomenul se cere a fi refiltrat prin unghiul de analiză propus de Foucault, cu/la paritatea modelelor – *spital și închisoare* – printr-un tip de arheologie care fundamentează și facilitează prin analiza puterii medicale, elucidarea prezentului, „puterea/cunoașterea” acum-ului. *Avem nevoie de Foucault*, tocmai întorcându-ne sau revenind aplicat la lectura actualizată a acestuia cu privire la managementul epidemiilor, de la cele de ciumă, de lepră sau nebulie, la măsurile de exil, de supraveghere sau (auto)izolare. În aceeași logică a *orizonturilor opuse*, în contextul secolului al XVIII-lea, „la căderea întinericului, lumea apărea la balcoane – nu pentru a-i aplauda pe îngrijitori, ci pentru a permite autorităților sanitare a face bilanțul morților, al muribunzilor și al celor rămași în viață”¹⁵.

Apelul la Foucault este constituit dintr-un set care conține trei interogații cu privire la discreditarea verdictelor publice; la persistența unei ultime perioade de refuz al elitelor și la reacțiile de dezorientare ale autorităților. „Niciodată lucrurile nu au ajuns atât de departe”, afirmă Bernard-Henri Lévy, în *Ce virus qui rend fou* (constatarea punctuală este omisă din varianta tradusă în limba engleză, absența acesteia fiind compensată, prin adăugarea, în titlul capitolului 1, a sintagmei „we need you”!).

În/prin ecuația *cazuri vs. coduri, diagnosticare vs. legi*¹⁶, Lévy cultivă și întreține o reflecție focalizată asupra problemei igienei, produs al unei dezbateri cu substrat politic, care s-a axat pe obținerea unui rezultat ferm vizând imperativul de îmbunătățire a sistemului sanitar și de fundamentare a dreptului de a avea grijă de noi înșine și de propriile corpuri. Vom insista asupra acestui *gext*, în sensul în care, referința la/invocarea lui Michel Foucault reprezintă, în acest context explicit, o poziționare clară în cadrul corespunzător al modului și al modalităților nosologice, epidemiologice și anatomice descrise explicit de acesta¹⁷.

Gextual, Bernard-Henri Lévy recurge la un triplu registru reflectiv, formulând reacții care stabilesc explicit că doctrina igienei preschimbă sănătatea în discurs obsesiv, reducând întregul set de probleme sociale și politice la o analogie comună infecțiilor care trebuie tratate, context în care a vindeca devine acțiune paradigmatică a actului politic¹⁸.

¹⁵*Ibidem*, p. 2.

¹⁶ *Ibidem*, p. 15.

¹⁷ *Ibidem*, p. 13.

¹⁸ *Ibidem*, p. 10.

Mai mult decât atât, consideră Lévy, suntem martorii fenomenului paradoxal de retragere a sistemului sanitar din fața valurilor amplificate ale pandemiei, într-un efect invers al istoriei clinicii, dezechilibru care lasă loc uniunii incestuos-fatale – așa cum anticipa Foucault –, a puterilor politice cu acelea medicale¹⁹.

*Un gext (interogativ) de come back:
„criza medicinei sau criza antimedicinei?”*

Există în textul lui Bernard-Henri Lévy, un set de trei gextualități pe care le vom utiliza ca formule-invitație de relectură a textului dedicat de Michel Foucault interogației cu privire la „Criza medicinei sau criza antimedicinei?”.

Prima se referă la o constatare frapantă, pe care Lévy o afirmă direct: „Primul lucru care m-a *frapat* (s. n.) este creșterea «puterii medicale». Nici când lucrurile nu au ajuns atât de departe”²⁰; a doua are în vedere raportarea pivotantă la reperatele de constituire a filosofiei politice: „Politicianul a făcut exact ceea ce Platon i-a recomandat să nu facă: a cedat frâiele în mâinile medicilor”²¹, amendând nu numai derogarea de responsabilitate, ci și transferul de putere astfel produs; a treia recalculează echilibra(n)t doza de admirație și de „sublim devotament” pe care o implică efortul și sacrificiul medicului aflat „în prima linie a frontului luptei cu pandemia”, dozaj care reclamă, imperativ, eliminarea confuziilor („...”, dar de aici la a face din aceștia supraoameni și a le conferi puteri depline, este doar un pas pe care nu-l putem face decât cu prețul mai multor confuzii”²²) și, mai ales, avertizarea cu privire la estomparea nefericită și periculoasă a liniilor de demarcație dintre politică și medicină: „După săptămâni de agitație febrilă, astmatică, extenuată, medicina era instalată la postul de comandă. Și la finele unei succesiuni în care era aproape să se parafeze uniunea incestuoasă (și, pentru Foucault, fatală pentru amândouă) a puterii politice și a celei medicale. Ce rămâne după toate acestea? Amprenta persistentă sau nu, a unui moment de descumpănire? Totul este posibil. (...)”²³.

¹⁹ *Ibidem*, p. 16.

²⁰ *Ibidem*, p. 1.

²¹ *Ibidem*, p. 14.

²² *Ibidem*, p. 5.

²³ *Ibidem*, p. 16.

Mai mult decât a fi un curs/text avertiza(n)t, „*Criza medicinei sau criza antimedicinei?*”²⁴ reprezintă o formulă de răspuns, detașată de confuzie, de stări frapante, de febrilul descumpănitor pe care îl resimte Lévy. Pentru Foucault, prin conjugarea a două opinii – la limită! – oportune și necesare – *modestia și orgoliul* – „medicina nu trebuie nici respinsă, nici adoptată ca atare”, ci prin recunoașterea faptului că aceasta „face parte dintr-un sistem istoric (...), dintr-un sistem economic și dintr-un sistem de putere”, raporturile și legăturile acesteia cu economia, puterea și societatea devin determinațiile ghida(n)te în orice demers de aplicare sau de rectificare a modelului²⁵.

În accepția lui Foucault, intervalul anilor 1940-1950 se impune a fi acceptat drept referențial pentru apariția unui nou drept, pentru lansarea unei noi morale, pentru afirmarea unei noi politici și a unei noi economii a corpului, moment favorabil pentru recunoașterea corpului individului drept *obiect și obiectiv* primordial al intervenției statale. Foucault își conturează *gextul*, preluând o serie de indicații practice, prevăzute în planul Beveridge, cel care pledează pentru garantarea sănătății fizice a cetățenilor, ca funcție ce revine statului, stabilind o morală a corpului, prin atașarea la conceptele (*ibolduri morale*) de curățenie și de igienă, prin respectarea obligațiilor de garantare a unei bune sănătăți individuale și colective, a celor din jur, și consfințirea „dreptului de a fi bolnav când vrei și când trebuie”, principiu care inserează sănătatea macroeconomiei (prin cheltuieli dedicate sănătății, acoperirea riscurilor, sistem de pensii și asigurări, întrerupere a muncii etc.), toate acestea convergând înspre acreditarea sănătății ca obiect al unei veritabile lupte politice²⁶.

În opinia și prin argumentația avertiza(n)tă a lui Platon, *somatocrația*, ca regim fundamentat pe finalitățile intervenției statele de îngrijire a corpului, de gestionare a sănătății corporale, de tratare și explicare a relației/raportului sănătate - boală, corespunde, potrivit lui Foucault, unui interval al crizei, prin chiar simultaneitatea progresului tehnologico-capital înregistrat în tratarea bolilor și prin conturarea unui nou cadru de funcționare economică și politică a medicinei²⁷.

Aserțiunii potrivit căreia „nicicând lucrurile nu au ajuns atât de departe”, Foucault îi contrapune semnificația aceluși „atât de departe”: „Ne aflăm în

²⁴ Michel Foucault, „*Criza medicinei sau criza antimedicinei?*”, în *Biopolitică și medicină socială* (Cluj: Idea Design & Print, 2003), 67-81.

²⁵ *Ibidem*, p. 80.

²⁶ *Ibidem*, pp. 67-68.

²⁷ *Ibidem*, p. 69.

bioistorie (...), nouă dimensiune a posibilităților medicale (...). Medicul și biologul nu mai lucrează de-acum la nivelul individului și al descendenței sale, ci încep să o facă la nivelul vieții înseși și al evenimentelor sale fundamentale”²⁸.

Fără a se restrânge, însă, la o analiză a modelelor istorice, Foucault dedică cursul numit unei mecanici *gextuale* a *acum-ului*, realitate impregnată de implicarea profund reciprocă a istoriei umane și a vieții, co-determinare recunoscută în/prin efectul de reluare al repercusiunilor resimțite, coordonate identificabile în chiar starea de neliniște și de nesiguranță care amprentează sever actul comunicării medic-pacient/tehnician-populație. În sine, cunoașterea este periculoasă, afirmă Foucault, în fața fenomenelor augmentate de teamă și neliniște, neliniști care survin din chiar practica și cunoașterea medicală, cu efecte și consecințe nu doar la nivelul individului, ci al istoriei înseși. Domeniul propriu al medicinei este asociat de Foucault cu fenomenul „medicalizării indefinite”, prin extinderea sferei de cercetare a domeniului, favorizând intervenția medicală și circumscriind câmpului său de activitate un ansamblu de obiecte/boli, care conferă un statut medical cererii. Corelarea și însumarea faptelor, a fenomenelor și a trăsăturilor menționate fac din medicină *un act de autoritate*²⁹: „intervenția autoritară a medicinei într-un domeniu de fiecare dată mai vast al experienței individuale sau colective este un fapt absolut caracteristic. Astăzi, medicina este înzestrată cu o putere autoritară a funcțiilor normalizatoare care trec dincolo de existența bolilor și a cererii bolnavului”³⁰.

Ghidajul-cu-sens operat de Foucault are în vedere tocmai precauția cu privire la „situația actuală”, care este indicat să fie detașată de contextul unei interpretări „în termeni de medicină și de antimedină, de întrerupere sau de neîntrerupere a costurilor, de întoarcere sau nu la un soi de igienă naturală, la bucolismul paramedical. Aceste alternative sunt lipsite de sens. În schimb, ceea ce poate să aibă un sens (...) este să se știe care a fost modelul utilizat și în ce măsură poate fi acesta modificat (...), trebuie să se cerceteze în ce condiții poate fi aplicat eficace, fără a avea consecințele negative pe care le cunoaștem”³¹.

²⁸ *Ibidem*, p. 73.

²⁹ *Ibidem*.

³⁰ *Ibidem*, p. 74.

³¹ *Ibidem*, p. 80.

Michel Foucault...wear a mask!

În dialogul-dezbateri demarat(ă) în agora zoom-ului (*The American Interest. Virtual Conversations*, 4 august, 2020, 11 a.m. EST), avându-i ca protagoniști pe Bernard-Henri Lévy și pe Francis Fukuyama, Lévy îl invita pe Fukuyama la o relectură (atentă și imparțială) a lui Michel Foucault, în noua grilă a remediilor actuale. Mai mult decât atât, Lévy reia problema identității – în care crede fără rezerve –, din ipostaza de apărător al *apropierii sociale*, în chiar contra distanțării, între atributul *social* și cel *fizic* existând o nuanțare semantică decisivă (metoda lui Foucault!), recunoscută în simbioza actului constând din „cum vom gândi și cum vom acționa” în și prin raportare la *celălalt*.

Umanitatea nu este un loc/spațiu al experimentării!, declară Lévy, atrăgând atenția asupra puterii modelului clinic, accelerat de o biopolitică reactivată, care slăbește politicul în defavoarea medicinei, considerând că nu doar sistemul medical este prioritar și că dezbateri cu privire la remedii ar trebuie extinsă prin implicarea (tuturor) celorlalte paliere sociale.

În fapt, Lévy pledează în favoarea opririi globalizării, și a reafirmării îngrijorării cu privire la *viață*, în sensul valid și practic al echivalenței a *conștientiza = a aplica!*

Ni-l putem imagina pe Foucault purtând mască...dar nu pentru că, așa cum mărturisește acesta („nu fac o problemă dintr-o chestiune personală; fac dintr-o chestiune personală o non-problemă”³²), „problema experienței personale ar fi una foarte importantă”, ci, pentru că gestul/măsura este parte a unei conștientizări acționale, operând și respectând reguli³³ necesare.

Life first! este mesajul care rezidă, potrivit lui Lévy, inclusiv în actul asumat, conștientizat și aplicat, de a purta mască de protecție!

Bibliografie/References:

- Chomsky, Noam, Michel Foucault. *Despre natura umană*. Cluj: Tact, 2012.
- Foucault, Michel. „Criza medicinei sau criza antimedicinei?”. În *Biopolitică și medicină socială*. Cluj: Idea Design & Print, 2003, pp. 67-81.
- Foucault, Michel. *Istoria nebuniei în epoca clasică*, ediția a II-a. București: Editura Humanitas, 2005.
- Lévy, Bernard-Henri. *Ce virus qui rend fou*. Paris: Editura Bernard Grasset, 2020.
- Lévy, Bernard-Henri. *Reflecții asupra războiului, răului și sfârșitului istoriei*. București: Editura Trei, 2004.

³² Michel Foucault, în Noam Chomsky, Michel Foucault, *op. cit.*, p. 42.

³³ *Ibidem*, pp. 34-35.

Lévy, Bernard-Henri. *The Virus in the Age of Madness*. New Haven & London: Editura Yale University Press, 2020.

AUTHOR BIO:

VIORELLA MANOLACHE, scientific researcher III, Ph.D., “Ion I. C. Brătianu” Institute of Political Sciences and International Relations, Romanian Academy, Bucharest, Romania. Author of numerous articles, studies, coordinator of international collective volumes – the most recent being: *Philosophical-Political Hecate-isms. The Rule of Three*, Cambridge Scholars Publishing, 2016; *Ecce Philosophia Politica. “Diferența” lui Roberto Esposito – Ecce Philosophia Politica. Roberto Esposito’s “Difference”*, ISPRI Publishing House, Bucharest, 2016; with Ian Browne, *Orwell – Intellectul anti-intelectual – Orwell, the anti-intellectual intellectual*, ISPRI Publishing House, Bucharest, 2017 and *Political Philosophy in Motion.*mkv*, Cambridge Scholars Publishing, 2017; (eds. with Dan Dungaciu) *100 Years since the Great Union of Romania*, Cambridge Scholars Publishing, 2019.